

SERO ekstra høst 2020

Skatteetatens bedriftsundersøkelse om
Etterlevelse, Rapportering og Oppdagelsesrisiko

Med tillegg om **Koronapandemiens betydning**

Skatteetaten

Innhold

Om undersøkelsen.....	3
Oppsummering hovedfunn.....	10
Rapportering, regelverk og tilgang på informasjon.....	12
Tillit til skattemyndighetene og utvalgte offentlige institusjoner.....	17
Normer og bransjeforhold.....	23
Arbeidslivskriminalitet.....	28
Opplevd oppdagelsesrisiko.....	34
Koronapandemiens betydning.....	39

Om undersøkelsen

Skatteetaten

Formål, metode, utvalg

Formål ekstra SERO 2020

SERO i sin nåverende form, har blitt gjennomført én gang i året fra og med 2016, og har som formål å måle næringslivets holdninger til etterlevelse, og oppfatning av og tillit til skattemyndighetene. Denne ekstraundersøkelsen vart besluttet noen uker etter «lockdown» 12. mars, da det ble tydelig hvor omfattende konsekvenser koronakrisen potensielt ville få for norsk næringsliv. Undersøkelsen inneholder de fleste spørsmål fra den ordinære SERO-undersøkelsen, og den inneholder et sett ekstraspørsmål om krisens direkte påvirkning på virksomhetene.

Intervjumetode

Telefon

Målgruppe

Daglige ledere. Kun virksomheter aktive i mva-registeret inngår i utvalgsrammen. Dersom virksomheten har ingen ansatte, stilles krav om 50 000 kroner i omsetning

Utvalg

2025 virksomheter totalt

- 1019 i representativt utvalg
- 1006 i kvotert tilleggsutvalg (for å sikre representasjon i enkeltnæringer)

Gjennomføring

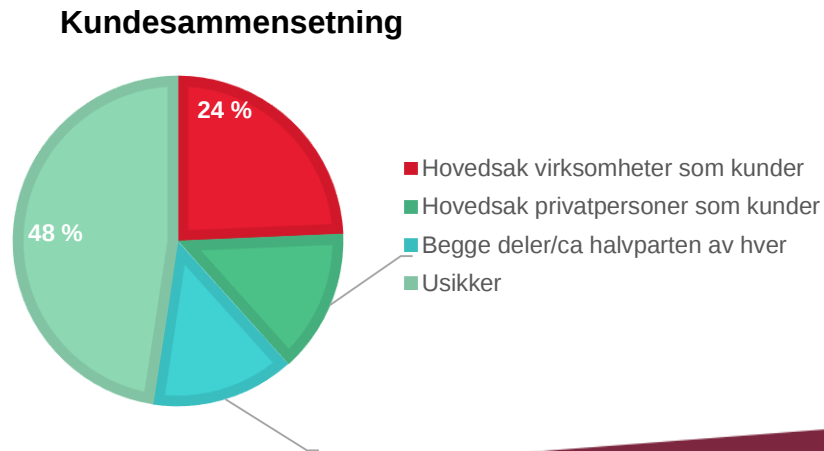
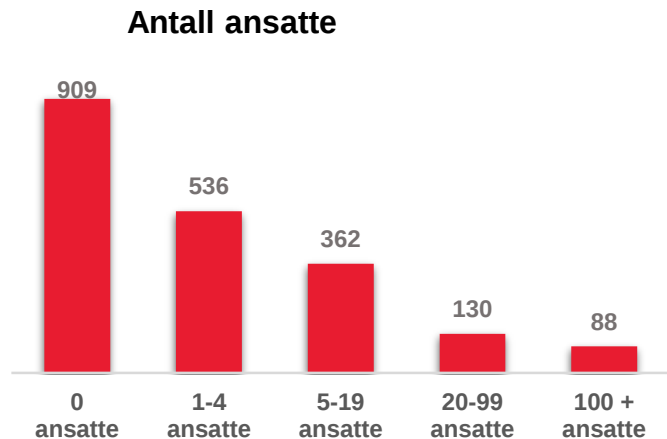
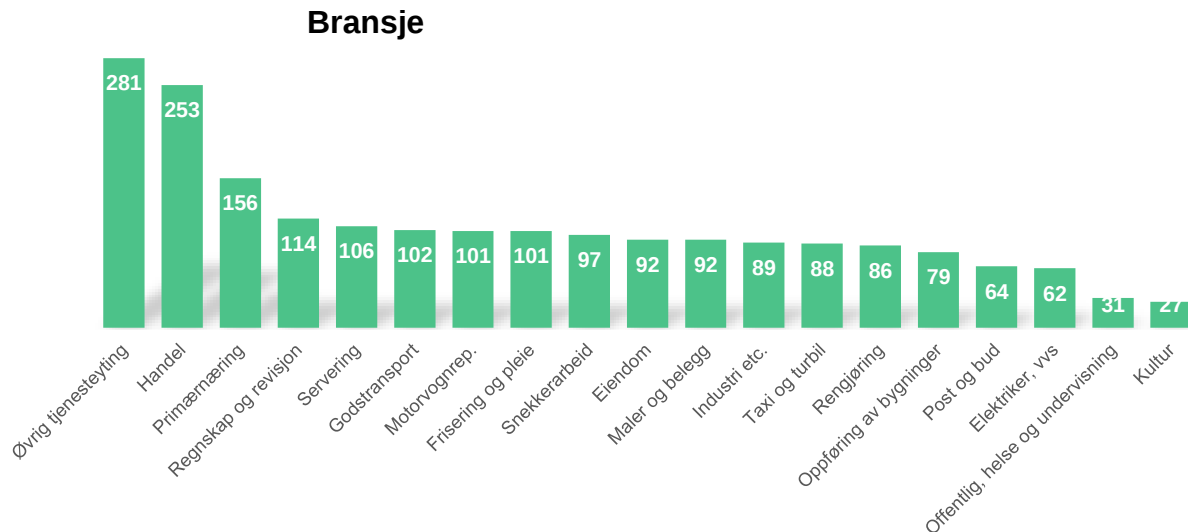
Intervjuing er gjort i perioden 14.9.-14.10 av Opinion på vegne av Skatteetaten

Undersøkelsesdesign, analyse og rapportering er gjort av Skatteetatens analyseteam

Skatteetaten

Om utvalget

Antall intervju SERO 2016-2020

	Representativt utvalg	Kvotert utvalg risikobransjer	Samlet utvalg
2016	1324	680	2004
2017	1339	662	2001
2018	1070	917	1987
2019	793	1178	1971
2020 vår	1174	879	2053
2020 høst	1019	1006	2025
Totalt	6719	5322	12041

Skatteetaten

Feilmarginer

Alle utvalgsbaserte undersøkelser er heftet med feilmarginer. Feilmarginer er i hovedsak knyttet til statistisk usikkerhet. Dette kan være utvalgsskjevheter som fører til at utvalget ikke har samme fordeling som populasjonen på de sentrale variablene i undersøkelsen. Sentrale variabler kan være kjennetegn, adferd eller holdninger.

Feilmarginer øker generelt jo mindre utvalget er. Feilmarginer vil også variere etter hvilken prosentfordeling en studerer. Tabellen til høyre viser feilmarginer ved ulike utvalgsstørrelser og prosentfordelinger.

SERO høst 2020 har et representativt utvalg på 1019 bedrifter. Med en populasjonsstørrelse på ca. 320 000 bedrifter, kan vi med 95% sannsynlighet si at det riktige resultatet ligger innenfor (+/-) 0,6 og 3,0 prosentpoeng, avhengig av prosentresultatets størrelse/fordeling. Usikkerheten er størst ved et resultat på rundt 50%, og minst ved prosentresultater nær ytterpunktene på prosentskalaen, (+/-) 5% og 95%.

Utvalgs- størrelse	Prosentresultat							
	1/90	3/97	5/95	10/90	20/80	30/70	40/60	50/50
100	2,0	3,3	4,3	5,9	7,9	9,0	9,6	9,8
200	1,2	2,4	3,0	4,2	5,5	6,4	6,8	6,9
400	1,0	1,7	2,2	3,0	3,9	4,5	4,8	4,9
800	0,6	1,2	1,5	2,1	2,8	3,2	3,4	3,5
1000	0,6	1,1	1,4	1,9	2,5	2,8	3,0	3,1
1200	0,6	1,0	1,2	1,7	2,3	2,6	2,8	2,9
2500	0,4	0,6	0,9	1,2	1,6	1,8	1,9	2,0
3000	0,4	0,6	0,8	1,1	1,5	1,7	1,8	1,8
10000	0,2	0,3	0,4	0,6	0,8	0,9	1,0	1,0
30000	0,1	0,1	0,2	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5

Bransjeinndeling i SERO	Beskrivelse
Handel	Agentur, detaljhandel og handel med motorvogner
Øvrig tjenesteyting	Faglig tjenesteyting (som fotograf-, arkitekt- og rådgivningstjenester), forretningsmessig tjenesteyting (som arbeidskraft, reiseliv, vakt- og vaktmestertjenester), Annen tjenesteyting (som interesseorganisasjoner, begravellesbyrå og logistikk), overnatting, finans- og forsikringstjenester, informasjon- og kommunikasjonstjenester
Industri etc.	Industri, bergverksdrift, elektrisitet-, gass- og vannforsyning
Primærnæringer	Jordbruk, jakt og viltstell, fiske, fangst og akvakultur og skogbruk
Offentlig, helse og undervisning	Offentlig administrasjon og forsvar, helse- og sosialtjenester og undervisning
Eiendom	Omsetning og drift av eiendom og utleie av eiendom
Oppføring av bygninger	Oppføring av bygninger, byggeprosjekter og anleggsvirksomhet
Snekkerarbeid	Snekkerarbeid
Elektriker, vvs	Spesialisert ferdiggjøring av bygninger, som elektriker, vvs og grunnarbeid
Maler og belegg	Maler- og glassarbeid, gulvlegging og tapetsering
Motorvognrep.	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner
Godstransport	Godstransport på vei og flytting
Taxi og turbil	Passasjertransport på land, som drosje, tur- og rutebil
Post og bud	Post- og budtjenester
Frisering og pleie	Frisering, skjønnhet- og kroppspleie
Kultur	Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter
Regnskap, revisjon	Regnskap, revisjon og skatterådgivning
Rengjøring	Rengjøringsvirksomhet
Servering	Serveringsvirksomhet

Firedelt bransjegruppering – høst 2020

I deler av analysen har vi benyttet denne firedelte grupperingen av bransjer. Denne grupperingen brukes i stedet for resultater for enkeltbransjer, som pga. lite antall intervjuer i flere av bransjene, er heftet med svært høye statistiske feilmarginer. Bransjegruppe 1-3 er kjennetegnet av en generelt noe forhøyet risiko for avvik på skatt- og avgiftsområdet. Bransjegruppe 4 kjennetegnes av en lavere risiko for avvik på skatt- og avgiftsområdet.

		1 Bygg og anlegg, elektriker, mal og beleg	2 Transport, taxi, bilreparasjon, post, bud	3 Rengjøring, servering, frisering	4 Øvrige bransjer	Total
1	Handel	0	0	0	196	196
2	Øvrig tjenesteytende	0	0	0	313	313
3	Industri etc.	0	0	0	119	119
4	Primærnæringer	0	0	0	349	349
5	Offentlig, helse og undervisning	0	0	0	30	30
6	Eiendom	0	0	0	181	181
7	Oppføring av bygninger	72	0	0	0	72
8	Snekkerarbeid	97	0	0	0	97
9	Elektriker, vvs	59	0	0	0	59
10	Maler og beleg	92	0	0	0	92
11	Reparasjon av motorvogner	0	81	0	0	81
12	Godstransport	0	42	0	0	42
13	Taxi, turbil	0	37	0	0	37
14	Post og bud	0	26	0	0	26
15	Frisering og pleie	0	0	49	0	49
16	Kultur	0	0	0	44	44
17	Regnskap og revisjon	0	0	0	127	127
18	Rengjøring	0	0	42	0	42
19	Servering	0	0	63	0	63
	Totalt	320	186	154	1359	2019

Oppsummering av hovedfunn

Skatteetaten

Oppsummering av hovedfunn – SERO høst 2020

Korona
spesial

1. Rapportering, regelverk og tilgang på informasjon (s.12)

- Den positive utviklingen for *forenkling for næringslivet* som vi så i vår, blir bekreftet og styrket i høstundersøkelsen
 - Flere enn i vår mener virksomheten får tilstrekkelig info fra skatemyndighetene
 - Flere enn i vår opplever det som enkelt å orientere seg om sine forpliktelser
 - Like stor andel mener skattemyndighetene gjør det enkelt å følge regelverket
 - Flere enn i vår mener skatte- og avgiftsreglene er enkle å forstå
 - Færre enn i vår mener de bruker unødvendig mye ressurser på rapportering

2. Tillit til offentlige institusjoner og aktører (s.17)

- Alle institusjoner og aktører opplever en signifikant økning i tillit fra i vår (før Korona), til i høst (sep./okt.), etter over 6 mnd med krisetiltak.
- Skatteetaten (81%), sammen med Rettsvesenet (77%) og Politiet (79%) nyter markant høyere tillit enn de øvrige institusjonene.

3. Normer og bransjeforhold (s.23)

- Sammenliknet med resultater fra i vår, pre korona, er det ikke vesentlige endringer på disse problemstillingene i høstundersøkelsen.
- To forhold kan likevel nevnes:
 - En svak, men signifikant, nedgang på 4 prosentpoeng på om en opplever at det store flertallet av virksomheter rapporterer korrekt og fullstendig til skattemyndighetene.
 - En svak, men signifikant nedgang i opplevelsen av hvor vanlig det er å konkurrere mot bedrifter som opererer svart.

4. Arbeidslivskriminalitet (s.28)

- Alt i alt er bildet av-krimutbredelsen i høst uendret sammenliknet med vår-undersøkelsen uendret
- Kun for brudd på HMS-bestemmelser er det en svak, men signifikant endring med økning på 3 prosentpoeng.

5. Opplevd oppdagelsesrisiko (s.34)

- Fra vår 2020 (pre korona) til høst 2020 (6 mnd. inn i korona-pandemien), er det en svak negativ endring i hvordan bedriftene opplever oppdagelsesrisiko: 4 prosentpoeng færre i høst enn i vår mener det er stor oppdagelsesrisiko.

6. Koronapandemiens betydning (s.39)

- Nær en tredjedel av næringslivet oppgir at krisen påvirket dem i stor grad
- Flertallet av de som opplevde at de ble påvirket av krisen, opplevde påvirkningen som negativ for virksomheten
- 19 prosent av næringslivet hadde behov for å søke offentlig støtte eller på annen måte kompensere for endret omsetning
- 40 prosent av virksomhetene som har ansatte, måtte gjøre endringer i bemanningen som følge av krisen. Av disse, var det 86 prosent som måtte redusere bemanningen, og 12 prosent som økte bemanningen
- Rundt 15 prosent av norske virksomheter tror det er vanlig (ganske+svært vanlig) å jukse med støtteordningene

Del 1

Rapportering, regelverk og tilgang på informasjon

Rapportering, regelverk og tilgang på informasjon

Relevant forskning

- Komplekse systemer øker risikoen for å gjøre ubevisste feil (*Kopczuk 2006*)
- Manglende kunnskap og komplekse systemer øker unndragelser – fordi folk gjør feil, eller fordi noen utnytter kompleksiteten (*Alstadsæter og Jacob 2013*)
- Forenkling av regelverk eller informasjon om skatt er et effektivt virkemiddel for å få skattytere med dårlig kunnskap om skattesystemet til å etterleve (*Park & Huyn 2003*)

Oppsummering resultater

•*Resultatene fra høstens ekstraundersøkelse gir et bilde av at den positive trenden i retning av forenkling for næringslivet er styrket gjennom Koronapandemien:*

- Flere opplever at de får tilstrekkelig informasjon fra skattemyndighetene
- Flere opplever det som enkelt å orientere seg om sine forpliktelser
- Like mange som i vår mener skattemyndighetene gjør det enkelt å følge regelverket
- Flere mener skatte- og avgiftsreglene er enkle å forstå
- Færre mener de bruker unødvendig mye tid og ressurse på rapportering til Skatteetaten

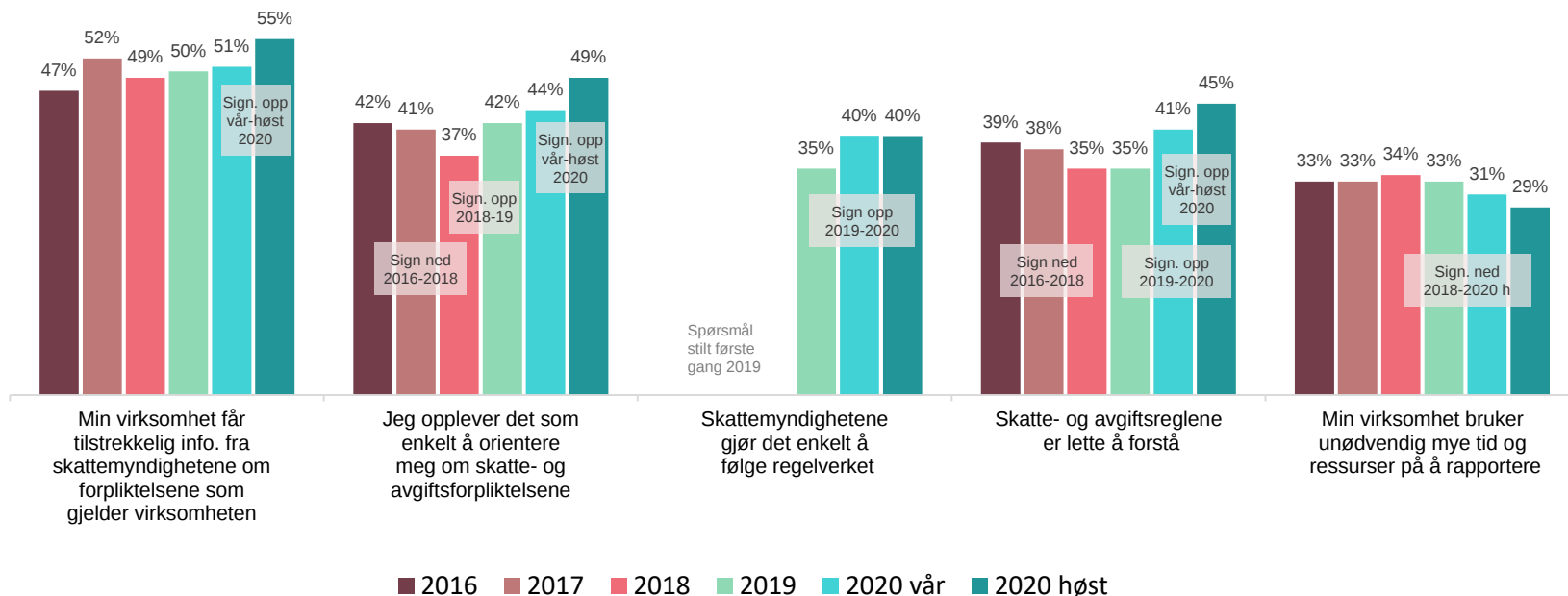
Rapportering og regelverk (% helt+delvis enig)

Figurene nedenfor antyder at Skatteetaten sitt arbeid for forenkling for næringslivet har effekt.

Alle fem tidsserier utvikler seg i en retning som gir støtte til dette.

Av figurene ser vi også at denne tendensen fortsetter fra februar/mars, da første SERO i år ble gjennomført, til nå i oktober-november, da ekstra SERO ble gjort for å få status etter et halvt år med Koronapandemi.

(«Sign.» = signifikant = resultat vil med 95% sannsynlighet finnes i populasjon)

Skatteetaten

Rapportering og regelverk – etter 4-delt bransjegrupper

Kun SERO høst 2020 (% ganske + svært enig)

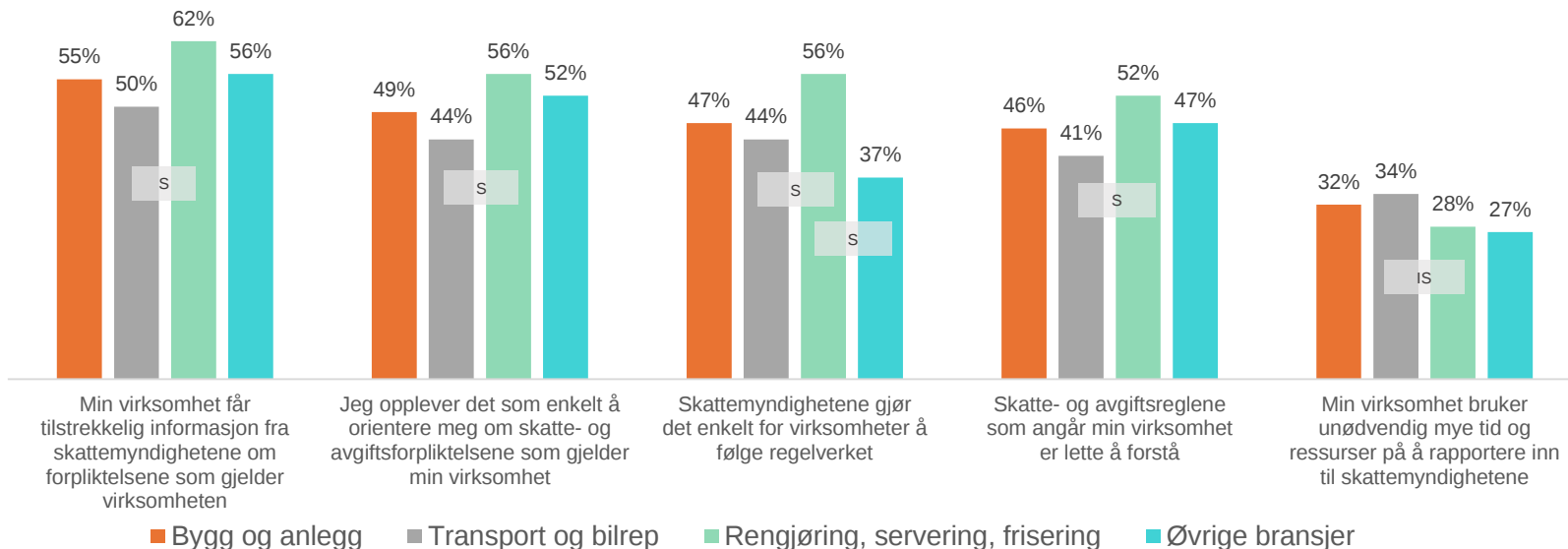
Her har vi brutt de nyeste resultatene (2020 vår) ned mot den 4-delte bransjevariabelen. Siden vi da sammenligner grupper med adskillig færre respondenter i enn SERO totalt (jfr. forrige slide), øker den statistiske usikkerheten (feilmarginene). Kun der det er angitt med «s» er resultatene signifikant ulike.

Vi finner ikke et entydig og gjennomgående mønster i resultater per bransjegruppe. Et unntak er at gruppen «rengjøring...» skårer signifikant høyere enn «transport...» på fire av spørsmålene.

Det er ingen signifikante endringer fra vårundersøkelsen til høstundersøkelsen.

S=SIGNIFIKANT

IS = IKKE SIGN.

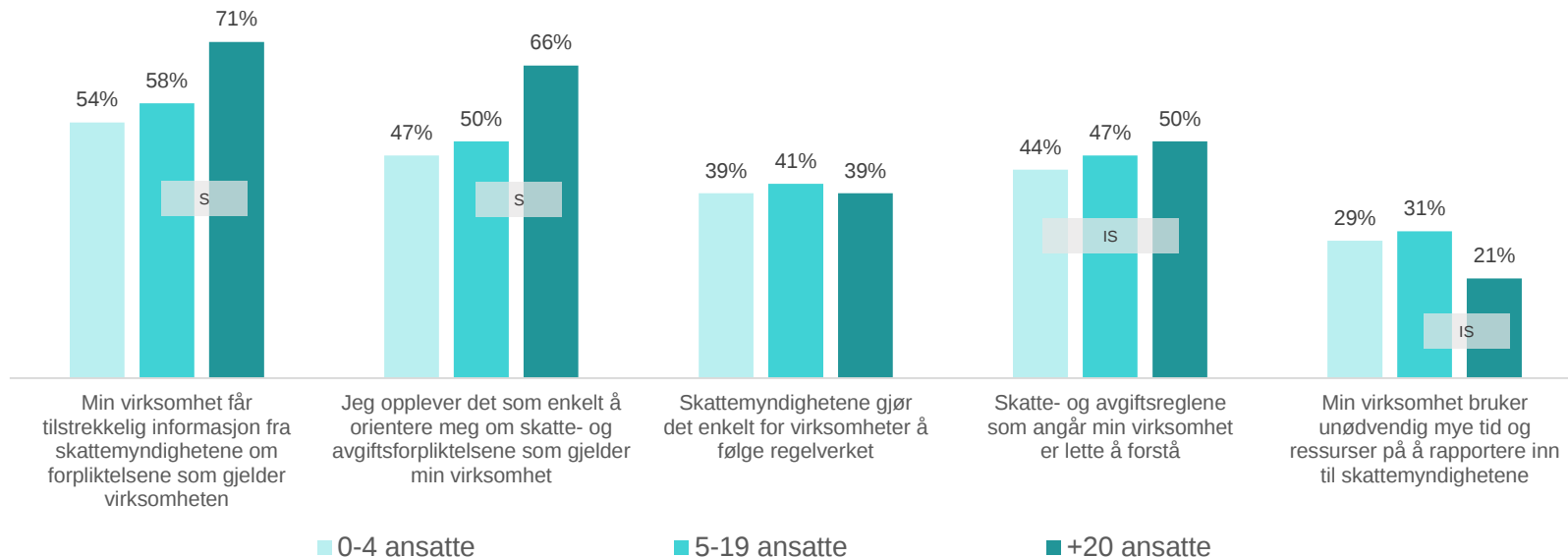

Skatteetaten

Rapportering og regelverk – etter ant. ansatte

SERO høst 2020 (% ganske + svært enig)

Store bedrifter opplever i større grad enn de mindre bedriftene, at en får tilstrekkelig informasjon, og at det er enkelt å orientere seg og skatt- og avgiftsforpliktelser. Disse forskjellene finner vi ikke på de tre andre forholdene vi har spurt om. Vi finner heller ingen forskjell mellom bedrifter som hovedsakelig har virksomheter som kunder, og bedrifter som hovedsakelig har privatpersoner som kunder.

Del 2

Tillit til skattemyndighetene og utvalgte offentlige institusjoner

Tillit til og inntrykk av skattemyndighetene

Relevant forskning

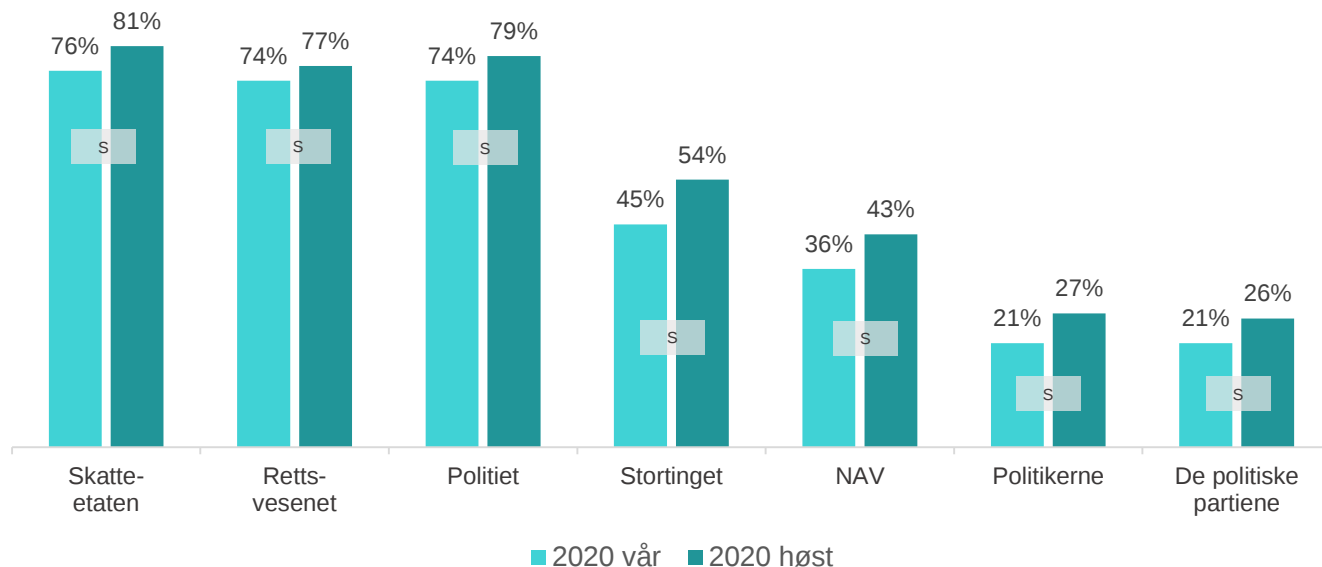
- Etterlevelsen øker når skattesystemet oppfattes rettferdig (Fortin et.al 2007, van Dijke og Verboon 2010).
- Dersom man blir urettferdig behandlet som en unndrager, kan det redusere skattemoral (Feld og Frey 2003).
- Skattytere vil akseptere at autoriteter tar avgjørelser som ikke går i deres favør, så lenge prosessen oppfattes som rettferdig og legitim (Taylor 2001).

Oppsummering resultater

- I den overordnede tillitsmålingen, ser vi at alle inkluderte institusjoner og aktører opplever en signifikant økning i tillit fra i vår (før Korona), til nå i september/oktober, etter over 6 mnd med krisetiltak. Den relative økningen er størst blant de med lavest tillit.
- Skatteetaten og politiet nyter like stor tillit hos norske bedrifter (81% og 79%), tett fulgt av rettsvesenet (77%). Stortinget og NAV er i en mellomposisjon (54% og 43%), med politikerne og de politiske partiene nederst (27% og 26%).
- I SERO sin 4-delte tillitsmåling av kun Skatteetaten, ser vi at norske virksomheter har størst tillit til at skattemyndighetene behandler informasjon om dem på en forsvarlig måte (84%), og behandler virksomheter rettferdig (73%). Noe lavere tillit har virksomhetene til at skattemyndighetene sikrer at andre virksomheter betaler sin skatt (50%), eller klarer å stoppe de som bevisst forsøker å unndra (31%). De to førstnemnde har en svak, signifikant økning fra i vår.

Tillit til offentlige institusjoner og aktører - % stor tillit (7-10)

Alle institusjoner og aktører opplever en signifikant økning i tillit fra i vår (før Korona), til nå i oktober/november, etter over 6 mnd med krisetiltak. Den relative økningen er størst blant de med lavest tillit.

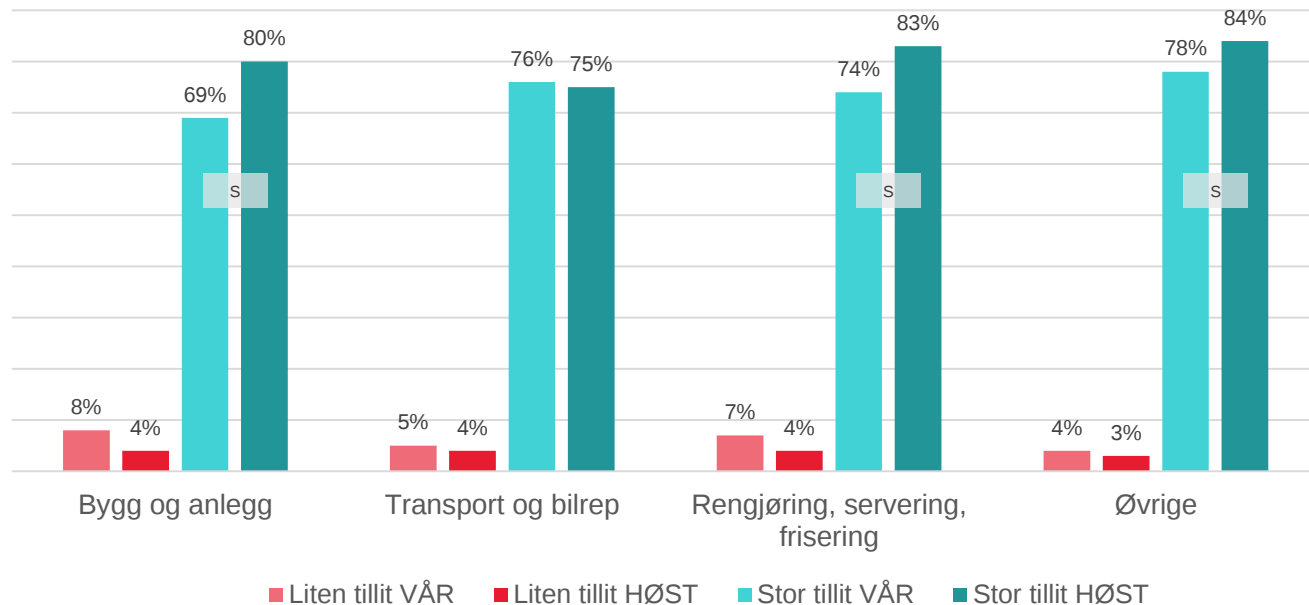
Spørsmål: På en skala fra 0 til 10, hvor stor eller liten tillit har du til hver av disse institusjonene? (Opplst i tilfeldig rekkefølge for hvert intervju)

Tillit til Skatteetaten, etter 4-delt bransjegruppering

SERO vår og høst 2020

Det er kun i bransjegruppen «transport og bilrep.» vi ikke ser en reell økt tillit til Skatteetaten fra før Korona til i Korona (okt./nov.). Økningen er signifikant, og markant, i både «bygg og anlegg» og «rengjøring, servering, frisering».

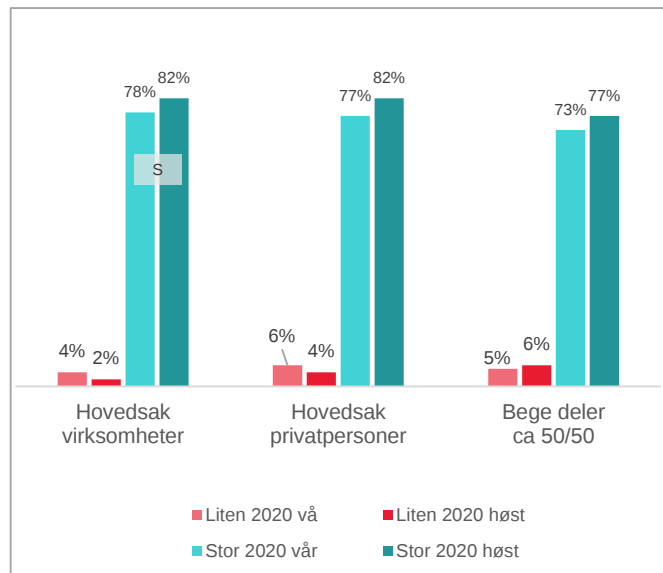
Spørsmål: På en skala fra 0 til 10, hvor stor eller liten tillit har du til hver av disse institusjonene? (Oppløst i tilfeldig rekkefølge for hvert intervju)

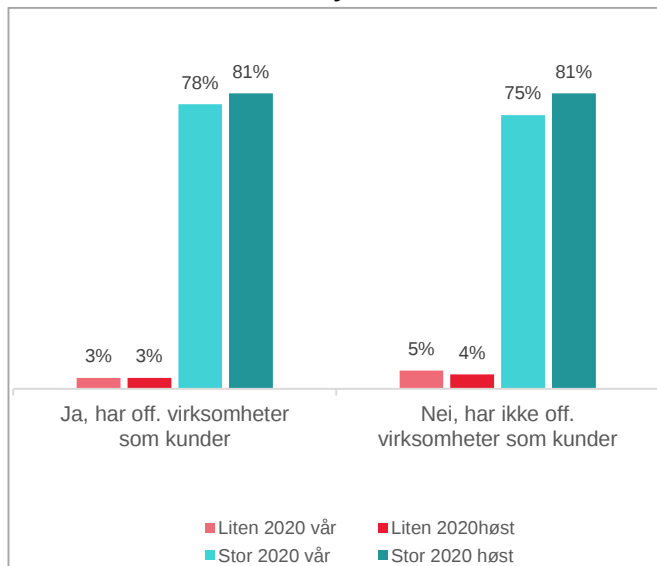
Tillit til Skatteetaten, etter kundeprofil

Den høye tilliten til Skatteetaten blant bedrifter generelt, og oppgangen fra vår til høst, er jevnt fordelt på tvers av kundemassestype, og den er også uavhengig av om en har eller ikke har offentlige virksomheter som kunder. Alle gruppers resultater er på nivå med det representative SERO-resultatet for høst 2020 (81%).

Tillit til Skatteetaten etter type kundemasse

Tillit til Skatteetaten etter ja/nei off. kunder

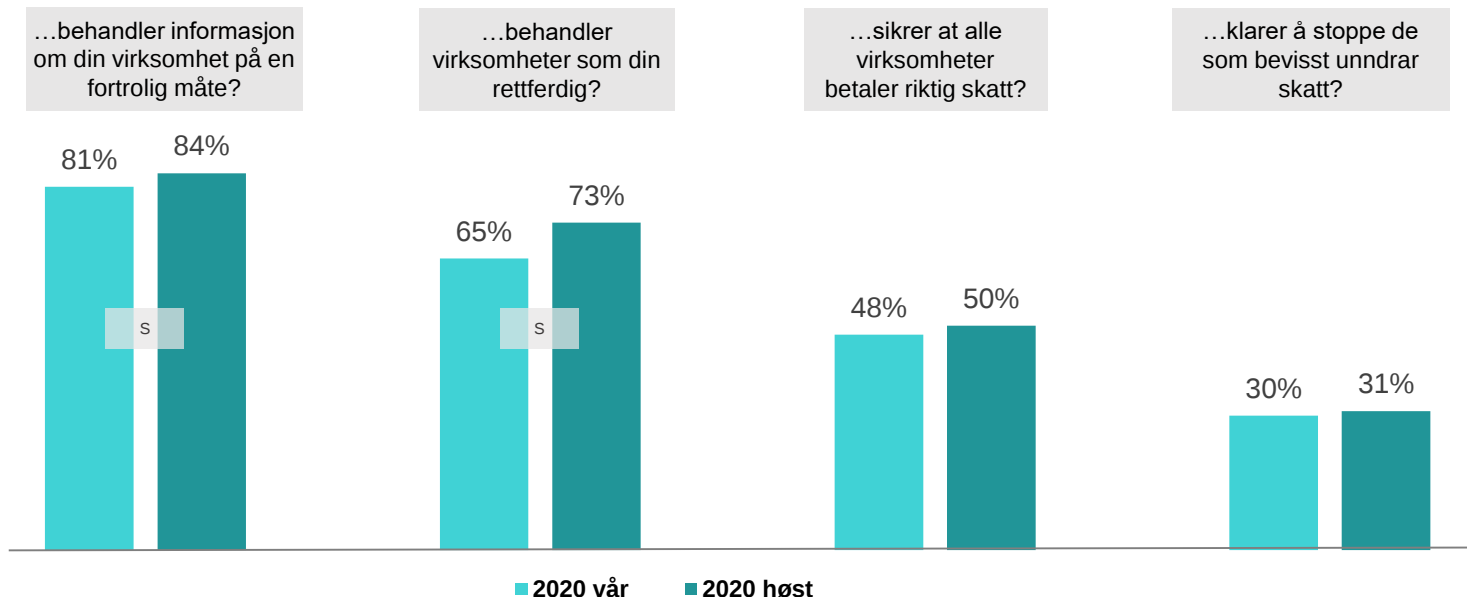
Spørsmål: På en skala fra 0 til 10, hvor stor eller liten tillit har du til hver av disse institusjonene? (Institusjoner opplest i tilfeldig rekkefølge for hvert intervju)

Tillit til skattemyndighetene

På alle fire målte dimensjoner, er bedriftenes tillit til Skatteetaten opprettholdt gjennom det første halvåret av Koronakrisen. Og vi ser en signifikant økning i tillit for «informasjonsbehandling» og «rettferdig behandling».

Hvor stor eller liten tillit har du til at skattemyndighetene ...

Merknad: Disse fire spørsmålene om tillit, ble tatt inn i SERO i fjor (2019). Da med en femdelst skala: Svært/ganske liten tillit, hverken eller, ganske/svært stor tillit + ikke sikker. For å samkjøre metode med de andre tillitsspørsmålene i SERO (nye i år), og tillitsspørsmålene i de nye tertialvise undersøkelsene i BD, har vi lagt om til 0-10-skala. Dette er samme skala som brukes bl.a. i valgundersøkelsene som Institutt for Samfunnsforskning gjennomfører etter hvert Stortingsvalg.

Del 3

Normer og bransjeforhold

Skatteetaten

Normer og bransjeforhold

Relevant forskning

- Skattemoralen synker dersom man oppfatter unndragelser som vanlig (*Torgler og Frey 2007*).
- Jo fler en kjenner som unndrar, jo større sannsynlighet for at en selv unndrar (Hasseldine et. al 1994).
- Jo mer utbredt unndragelser er, jo mer sosialt akseptert fremstår det (*Sandmo 2004*).
- Å etterleve er påvirket av sosiale normer, personlige verdier og ikke-rasjonelle beslutninger (*Kornhauser 2007*).

Oppsummering resultater

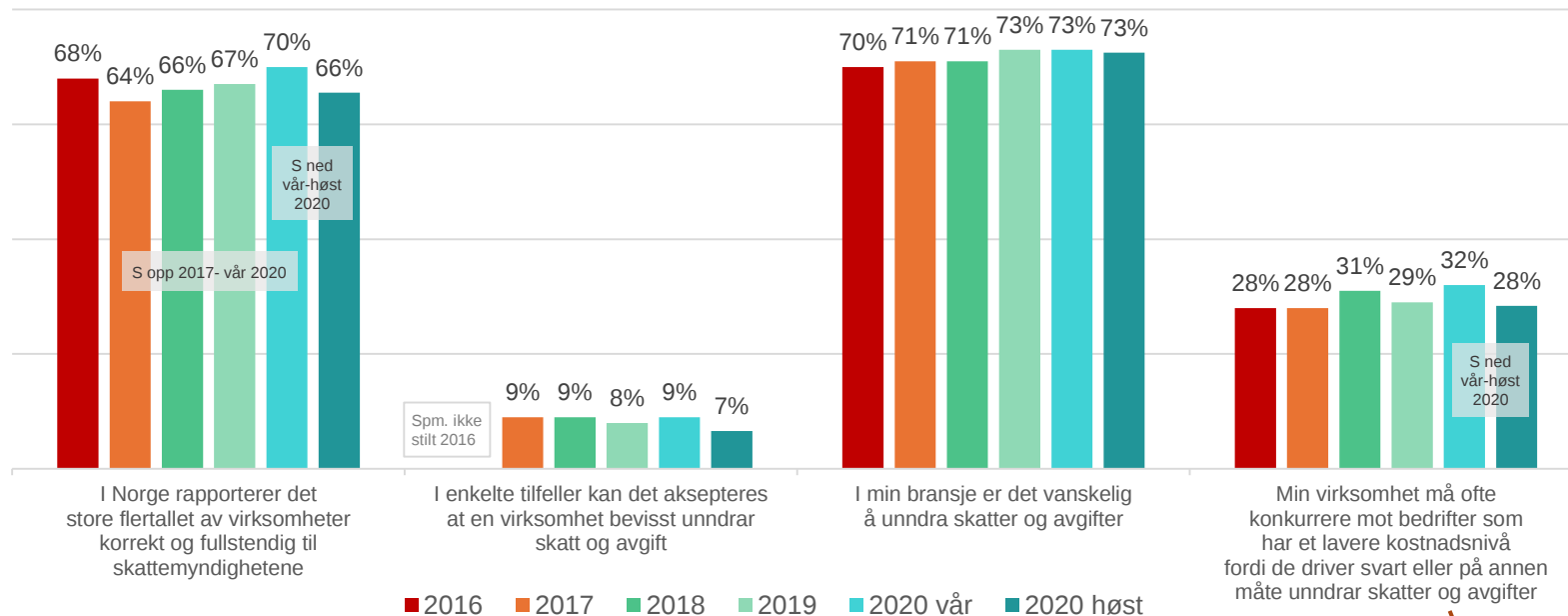
- To av tre bedrifter mener at flertallet av norske virksomheter rapporterer korrekt til skattemyndighetene
- Litt under 10% mener unndragelse kan aksepteres under gitte forutsetninger
- 3 av 4 mener det er vanskelig å unndra, og knapt 30% opplever ofte «svart konkurranse»
- Norske bedrifters egen opplevelse av det norske næringslivs holdninger til skatt og avgift har holdt seg stabile gjennom de fem årene SERO har blitt gjennomført (2016-2020)

Normer og bransjeforhold - % helt+delvis enig

Stabilitet i bedrifters opplevelse av normer og bransjeforhold:

- To av tre bedrifter mener at flertallet av norske virksomheter rapporterer korrekt til skattemyndighetene.
- Litt under 10% mener unndragelse kan aksepteres under gitte forutsetninger.
- 3 av 4 mener det er vanskelig å unndra, og knapt 30% opplever ofte «svart konkurranse».

S=SIGNIFIKANT

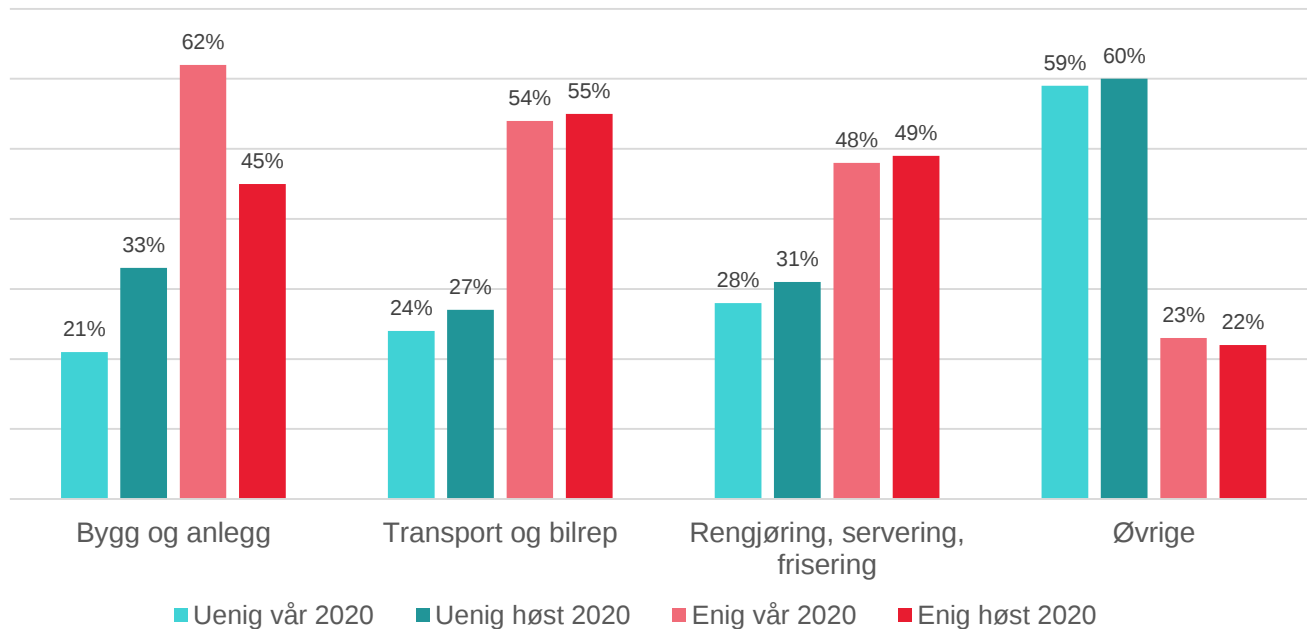

Nedbryting av 2020 mot bransje-grupper og kundeprofil i neste slides

Svart konkurranse, etter 4-delt bransjegruppering

SERO vår og høst 2020

Mønsteret fra vår-undersøkelsen står seg, med én markant endring: I vår var 62% av bedriftene i bransjegrupperingen "bygg og anlegg" enig i påstanden om at eg ofte opplever svart konkurranse. Nå i høst er denne andelen ned 17 prosentpoeng til 45%. Dette er signifikant under «transport og bilrep», og på linje med «rengjøring, servering, frisering». Kun 1 av 5 bedrifter i gruppen "øvrige" (lavrisiko) opplever ofte svart konkurranse.

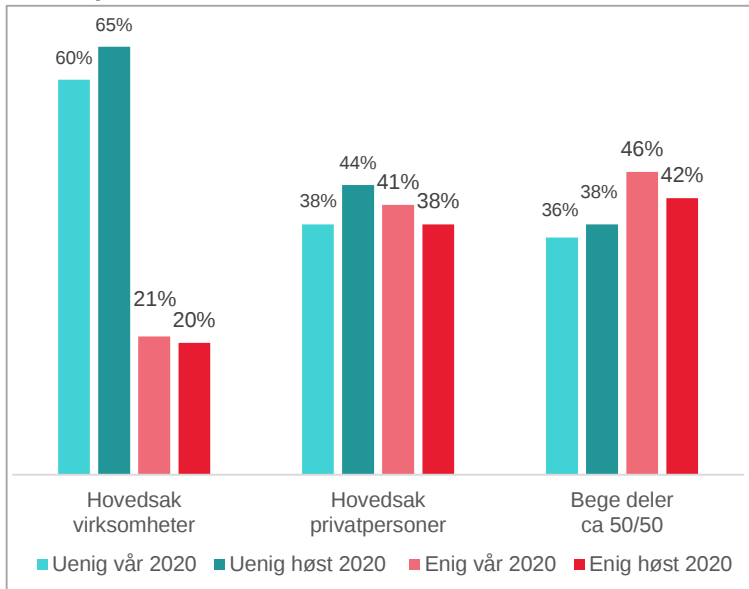

«Svart» konkurranse – kundeprofil og ant. ansatte

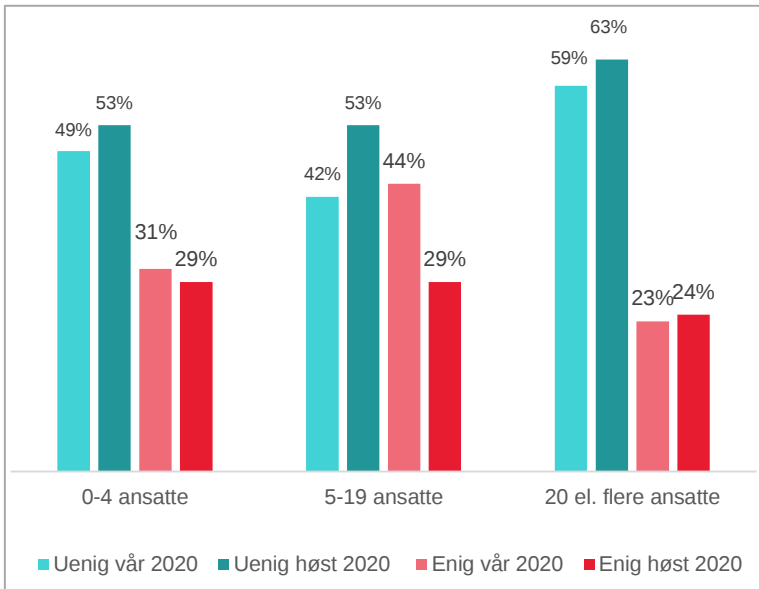
Kundeprofil: Her også står mønsteret seg fra vårundersøkelsen: Bedrifter som oppgir at de hovedsakelig har andre bedrifter/virksomheter som kunder, opplever «svart» konkurranse i langt mindre grad enn både bedrifter som hovedsakelig har privatpersoner som kunder, og bedrifter som har en 50/50-fordeling i kundemassen. Dette mønsteret blir bekreftet når vi bryter resultatene ned mot spørsmål om fra hvilke kundetyper omsetningen i bedriften kommer fra.

Antall ansatte: Hvorvidt en er enig i at en ofte opplever svart konkurranse, er i høstmålingen uavhengig av bedriftsstørrelse. For de mellomstore bedriftene ser vi en positiv utvikling med markant nedgang i andelen som er enige i påstanden.

Kundeprofil

Antall ansatte

Påstand: Min virksomhet må ofte konkurrere mot bedrifter som har et lavere kostnadsnivå fordi de driver svart eller på annen måte unndrar skatter og avgifter

Del 4

Arbeidslivskriminalitet

Inntrykk av arbeidslivskriminalitet

Bakgrunn

- Som en del av temaet bransjeforhold og normer har vi i 2019 stilt spørsmål knyttet til temaet arbeidslivskriminalitet.
- Oppfatninger av utbredelse av arbeidslivskriminalitet og kontrollmyndighetenes innsats i forbindelse med dette blir målt i en egen undersøkelse, BA proff, som er rettet mot bygg og anleggsbransjen, og det såkalte «proffmarkedet» (business to business).
- Ved å inkludere spørsmålene fra BA proff-undersøkelsen i SERO får vi mulighet til å sammenlikne resultatene fra bygg og anleggsbransjens proff-virksomheter, med hele næringslivet.

Oppsummering resultater

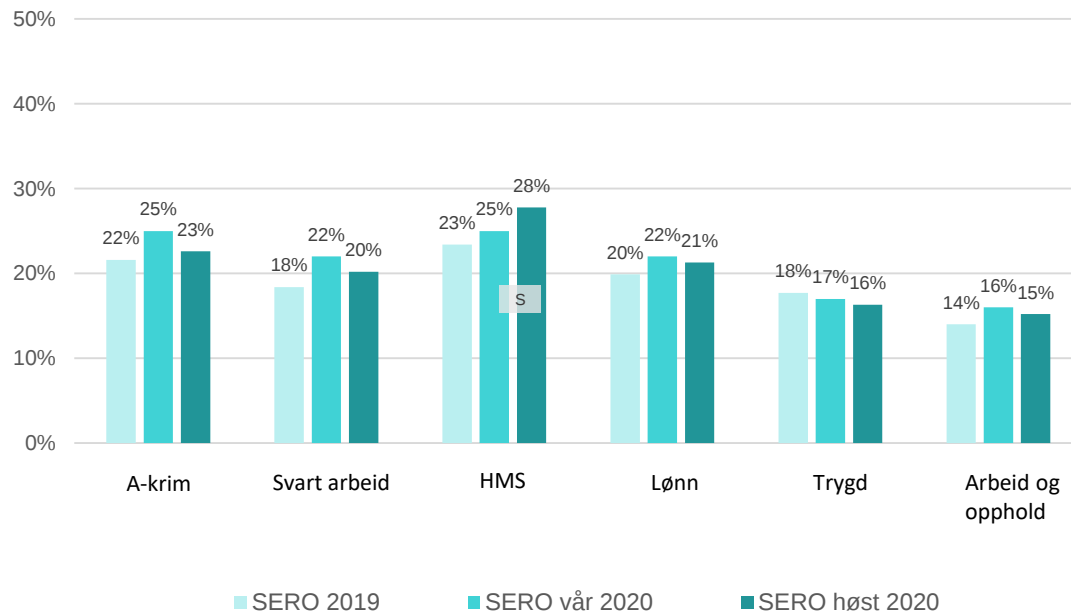
- Fra i vår, før koronanedstengning i mars, til nå i høst, måler SERO signifikant/reell endring kun på «brudd på bestemmelser om HMS» (3 prosent-poeng økning).
- HMS er også det a-krim-elementet som oppleves som vanligst (28%)
- Deretter kommer lønn (21%), svart arbeid (20%), trygd (16%), og arbeids- og oppholdstillatelse (15%)
- At a-krim generelt er vanlig (ganske+svært vanlig) støttes av 23%

Utbredelse av arbeidskriminalitet

% = ganske vanlig + svært vanlig

Kun for «HMS» er det signifikant endring, med en svak økning på 5 prosentpoeng fra 2019 til høst 2020. Alle andre målte endringer er ikke statistisk signifikante.

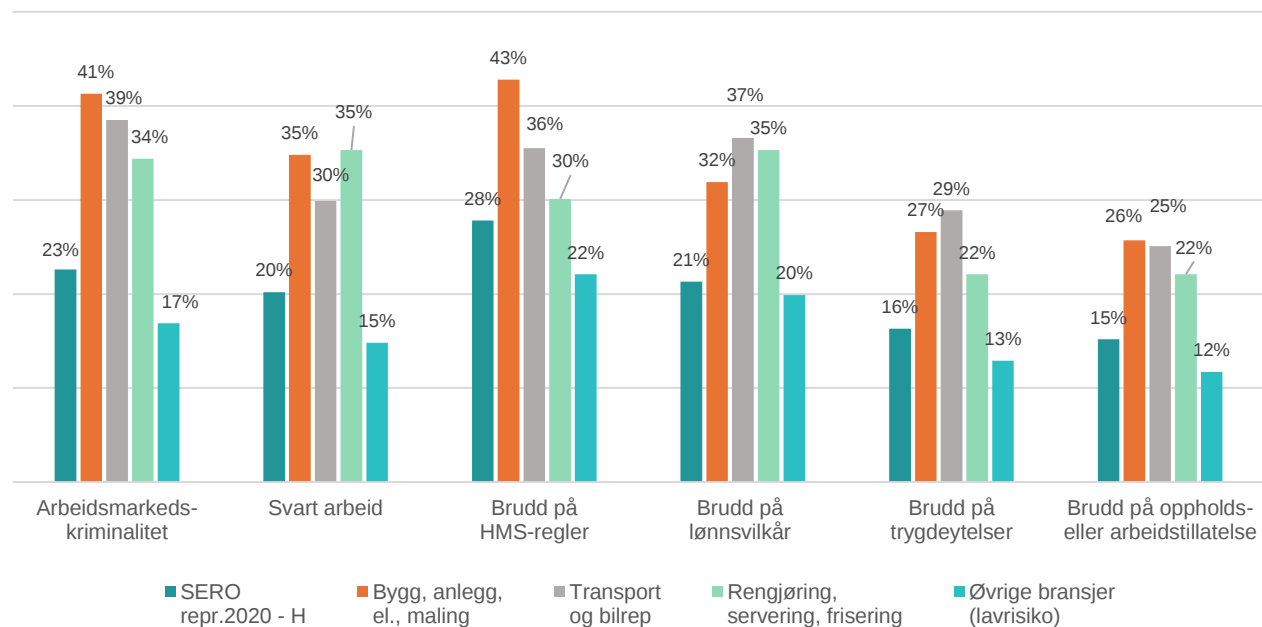
Spørsmål: Hvor vanlig eller uvanlig tror du følgende er i din bransje?

1. Arbeidsmarkeds kriminalitet (generelt)
2. Svart arbeid, det vil si arbeid eller tjenester hvor det ikke betales skatter og avgifter.
3. Brudd på bestemmelser om helse/miljø/sikkerhet (HMS), som utsetter arbeidstakere for et farlig arbeidsmiljø.
4. Brudd på bestemmelser om lønnsvilkår der arbeidstakerne ikke får den lønnen eller godtgjørelsen de har krav på.
5. Brudd på bestemmelser om trygdeytelser, at arbeidsgivere eller -takere utnytter trygdesystemet ulovlig
6. Bruk av arbeidere uten lovlig oppholds- eller arbeidstillatelse

Inntrykk, utbredelse av arbeidskriminalitet

4-delt bransjegruppering, SERO høst 2020 (% = ganske + svært vanlig)

Hvor vanlig/uvanlig en opplever at ulike former for a-krim er, henger mest sammen sammen med om en tilhører en av risikogruppene, eller gruppen «øvrige». (Jfr. egen slide med dokumentering av gruppering). Det er ikke et entydig mønster mellom de tre risikogruppene. Bedrifter i gruppen «øvrige» (lavrisikobransjer) opplever jevnt over a-krim som minst vanlig.

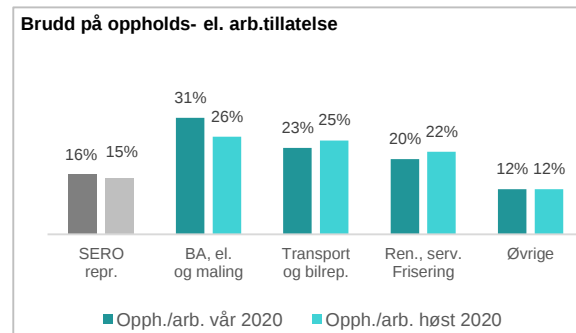
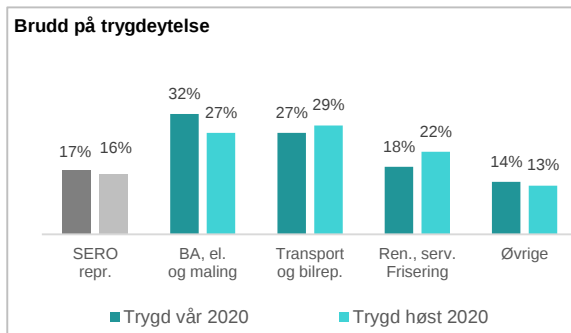
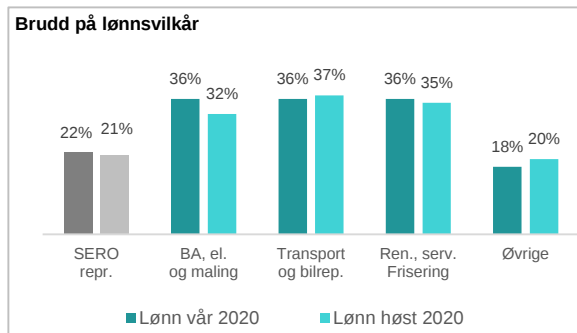
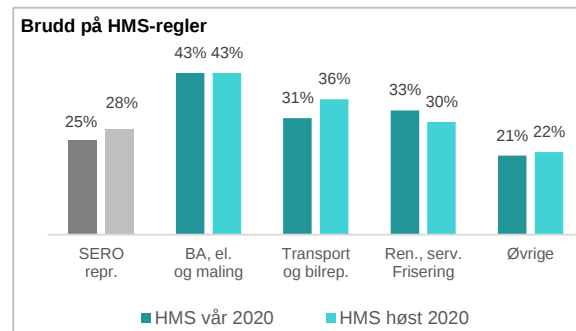
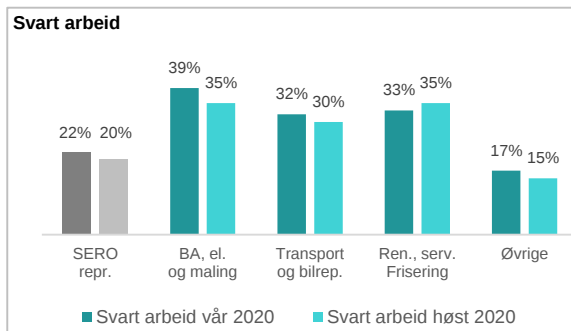
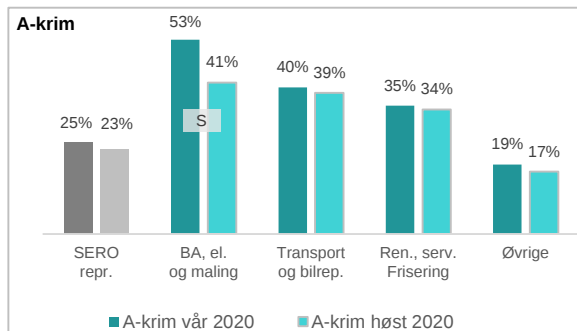
Arbeidslivskriminalitet vår-høst 2020

4-delt bransjegruppering (% = ganske + svært vanlig)

S=SIGNIFIKANT

Figurene viser utvikling vår-høst 2020 for resultat pr bransjegruppering.

Kun i ett tilfelle finner vi signifikant endring på bransjegruppenivå: A-krim og gruppen «BA, el. og maling».

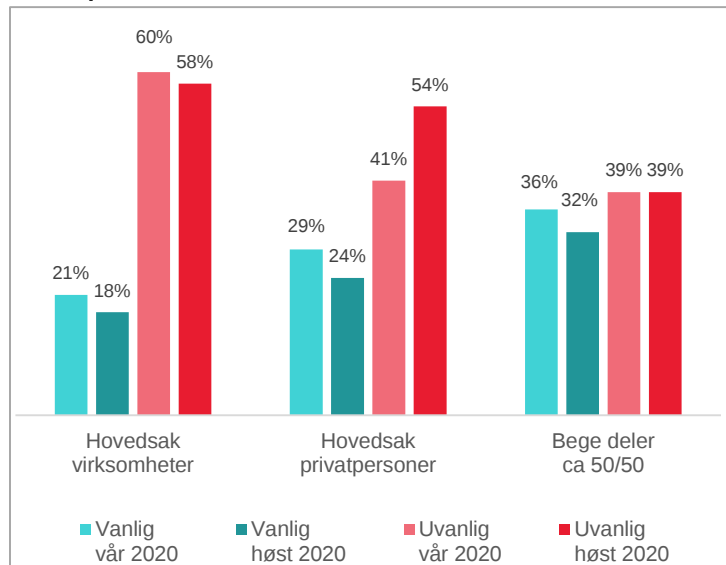

Utbredelse av a-krim – kundeprofil og ant. ansatte

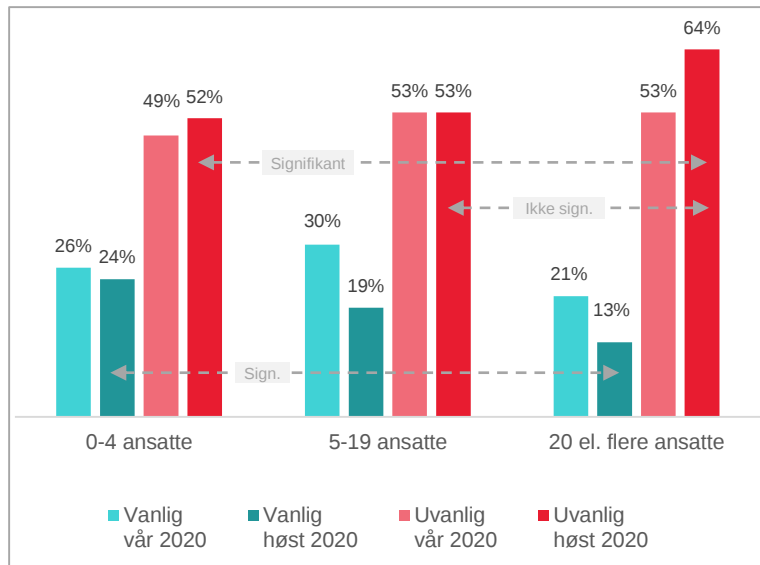
Kundeprofil: I vårundersøkelsen noterte vi at... «arbeidsmarkeds kriminalitet blir opplevd som *langt mer uvanlig* av bedrifter som i hovedsak har virksomheter som kunder, enn av de som har privatpersoner som kunder. Denne forskjellen er i realiteten utvisket i høstundersøkelsen. Men bedrifter som har en mer blandet kundemasse, opplever også i høst mer a-krim enn bedrifter som har hovedvekt av enten den ene eller andre kundetypen.

Antall ansatte: De største virksomhetene mener i signifikant større grad enn de minste bedriftene at arbeidslivskriminalitet er uvanlig (ganske + svært uvanlig). Differansen mellom de mellomstore og de største bedriftene er ikke statistisk signifikant.

Kundeprofil

Antall ansatte

Del 4

Opplevd oppdagelsesrisiko

Opplevd oppdagelses- risiko

Relevant forskning

- Økt oppdagelsesrisiko reduserer unndragelser. Skattyter vil vurdere gevinsten av å unndra opp mot risikoen for å bli oppdaget og størrelsen på straffen (Allingham og Sandmo 1972)
- Skattytere som har blitt kontrollert, vurderer oppdagelsessannsynligheten som høyere enn de som ikke har hatt kontroll. De unndrar også mindre (Spicer og Hero 1985)
- Jo mer utbredt unndragelser er, jo mer sosialt akseptert fremstår det, jo lavere blir oppdagelsesrisikoen (Sandmo 2004)

Oppsummering resultater

- 68% av norske bedrifter mener det er stor sannsynlighet (stor+svært stor) for at skattemyndighetene vil oppdage om en unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter.
- Dette er en svak, men signifikant nedgang på 4 prosentpoeng fra vår-undersøkelsen.
- Samtidig ser vi en 5 prosentpoeng økning fra i vår, i andelen som mener oppdagelsessannsynlighetene er liten. Dette er også statistisk signifikant.

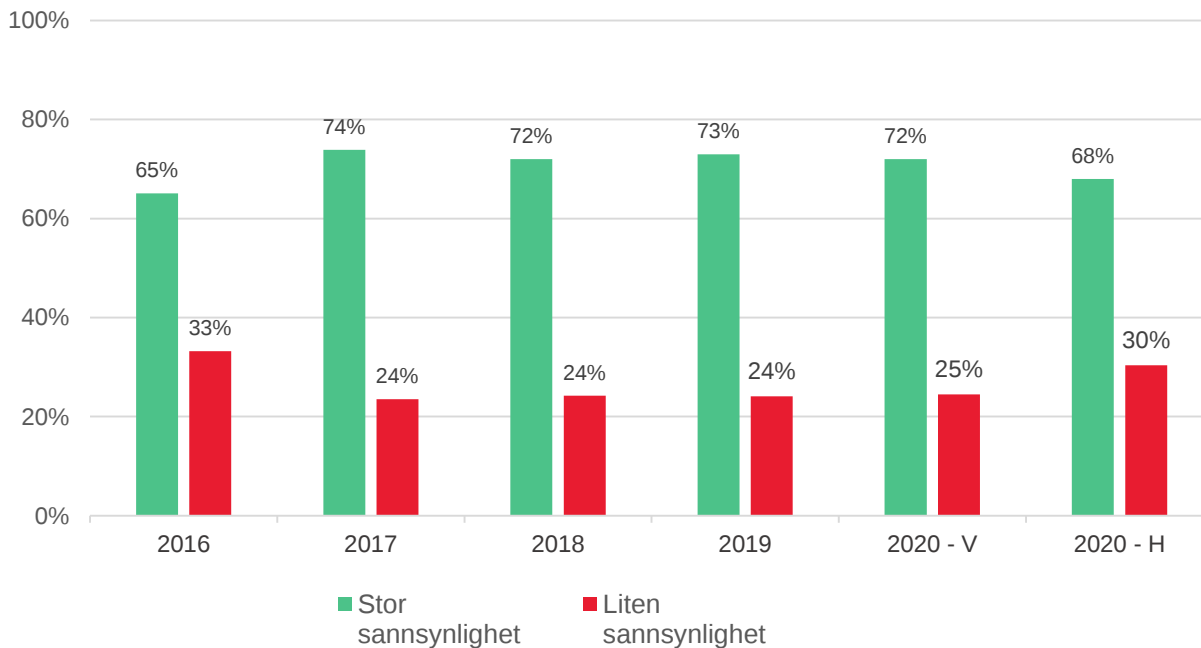

Skatteetaten

Opplevd oppdagelsessannsynlighet i bransjen

% stor+svært stor, liten+svært liten sannsynlighet

Høsten 2020 oppgir 68% av norske bedrifter at det er stor sannsynlighet (stor + svært stor) for at skattemyndighetene vil oppdage om en unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter. Dette er en svak nedgang sammenlignet med de foregående fire undersøkelsene.

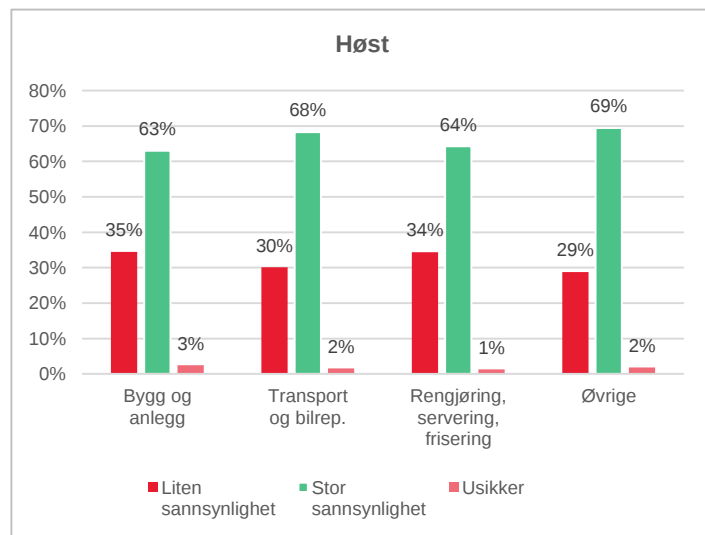
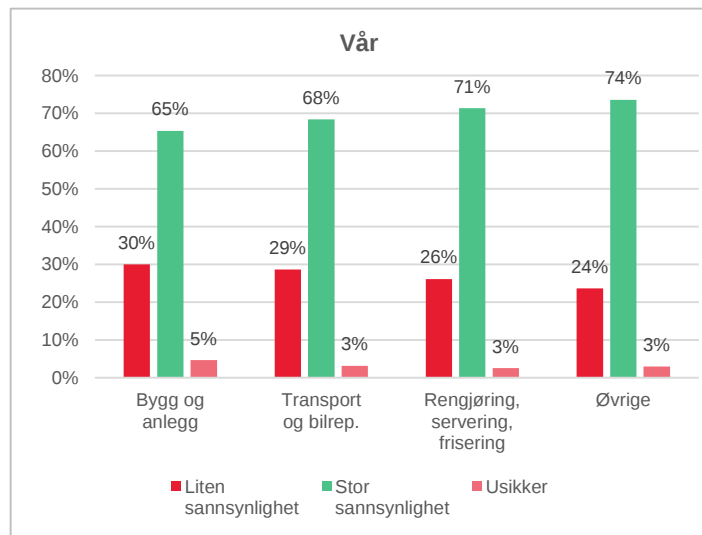
Spørsmål: Dersom en virksomhet i din bransje unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter, hvor stor sannsynlighet tror du det er for at skattemyndighetene oppdager dette?

Opplevd oppdagelsessannsynlighet i bransjen

4-delt bransjegruppering, SERO vår-høst 2020

I figurene ser vi at høstens måling viser en økning i kategorien «lite sannsynlighet» for å bli oppdage for alle bransjekategoriene. Økningen er kun statistisk signifikant for «øvrige» bransjer. En mulig forklaring på den generelle økningen mellom de to tidspunktene kan kanskje være medieoppslag som antydte at etatens hjemmekontorløsning kunne føre til mindre kontrollaktivitet.

Dette er i tråd med hva et surveyeksperimentet som er gjennomført av etatens adferdsteam rundt kompensasjonsordningen for bedrifter fant. Eksperimentet viser at informasjon om mulig reduksjon i kontrollaktivitet kan føre til oppfatningen om redusert oppdagelsesrisiko.

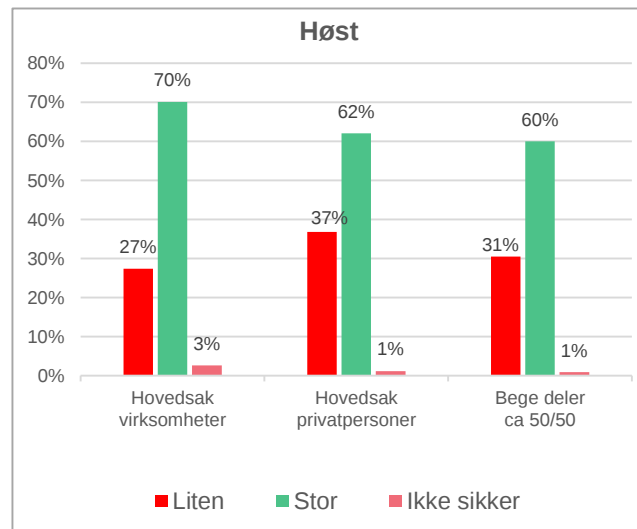
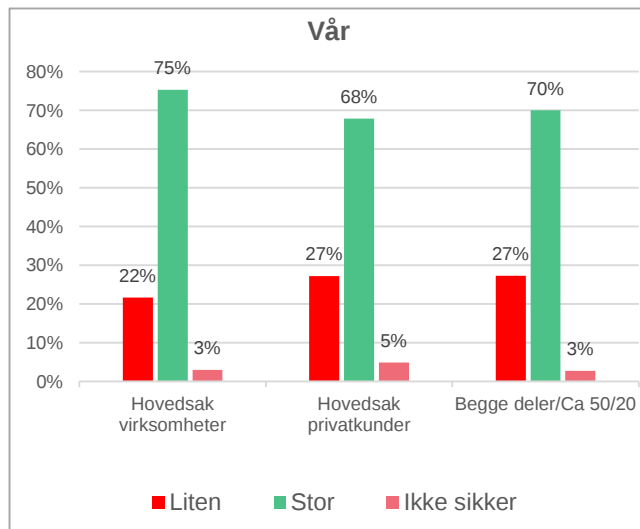

Spørsmål: Dersom en virksomhet i din bransje unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter, hvor stor sannsynlighet tror du det er for at skattemyndighetene oppdager dette?

Opplevd oppdagelsessannsynlighet og kundemasse

Generelt oppgir virksomheter som i hovedsak har andre virksomheter som kunder, litt større oppdagelsessannsynlighet enn bedrifter som har mest privatpersoner som kunder.

Ser vi årets to undersøkelser under ett finner vi at det har vært en økning i andelen som mener det er liten oppdagelsessannsynlighet. Det er imidlertid kun for virksomheter som primært har privatkunder denne økningen er signifikant.

Påstand: Dersom en virksomhet i din bransje unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter, hvor stor sannsynlighet tror du det er for at skattemyndighetene oppdager dette?

Del 5

Koronapandemiens betydning

Korona- pandemiens betydning

Bakgrunn

- Som følge av koronapandemien i 2020, ble spørreskjemaet utvidet med ekstra spørsmål knyttet til krisens innvirkning på virksomhetene.
- Datainnsamlingen ble utført i perioden 14.9.–14.10. Den første smittebølgen fra vårmånedene med tilhørende strenge tiltak var overstått, og sommermånedene var preget av et lavere smittenivå. Den andre bølgen med påfølgende tiltak var foreløpig ikke begynt. Kompensasjonsordningen for næringslivet ble opphørte 31. oktober 2020.

Oppsummering resultater

- Nær en tredjedel av næringslivet oppgir at krisen påvirket dem i stor grad.
- Flertallet av de som opplevde at de ble påvirket av krisen, opplevde påvirkningen som negativ for virksomheten. Jo sterkere påvirkning, jo større andel opplevde den som negativ.
- Graden av påvirkning var ikke overraskende størst i bransjer med høy grad av kundekontakt, som frisering, servering og taxibransjen. Primærnæringene, byggebransjene, bilverksteder og regnskapsførere/revisorer var i minst grad påvirket av krisen.
- 19 prosent av næringslivet hadde behov for å søke offentlig støtte eller på annen måte kompensere for endret omsetning. Behovet for kompensasjon hadde en klar sammenheng med påvirkningsgraden som følge av krisen.
- 40 prosent av virksomhetene som har ansatte, måtte gjøre endringer i bemanningen som følge av krisen. Av disse, var det 86 prosent som måtte redusere bemanningen, og 12 prosent som økte bemanningen.
- Både økning og reduksjon i bemanning skjedde i hovedsak som endring av antall fast ansatte
- Rundt 15 prosent av norske virksomheter tror det er vanlig (ganske+svært vanlig) å jukse med støtteordningene, enten ved å urettmessig kreve til seg dagpenger, eller urettmessig kreve midler gjennom kompensasjonsordningen.

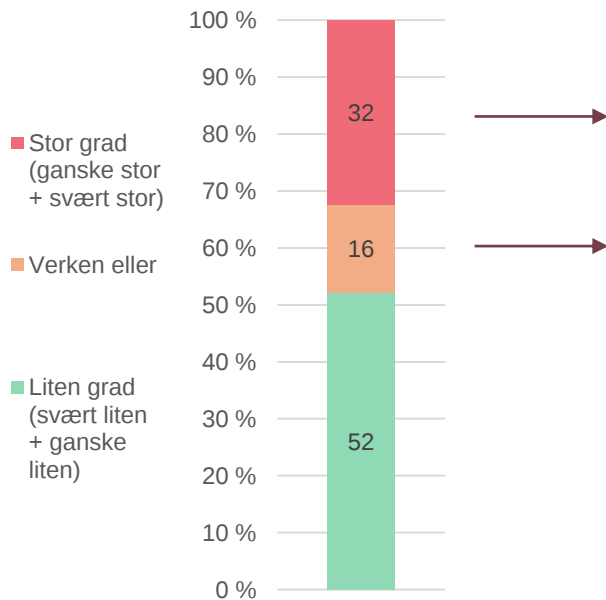

Skatteetaten

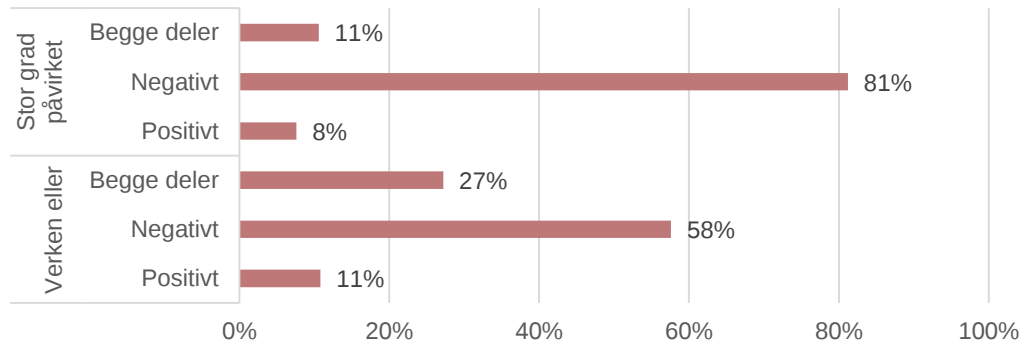
Krisens påvirkning

I hvor stor eller liten grad er din virksomhet påvirket av koronakrisen?

Er din virksomhet påvirket positivt eller negativt av koronakrisen?

Base: Representativt utvalg (N=1 019)

Base: De som er påvirket av koronakrisen (N= 488)

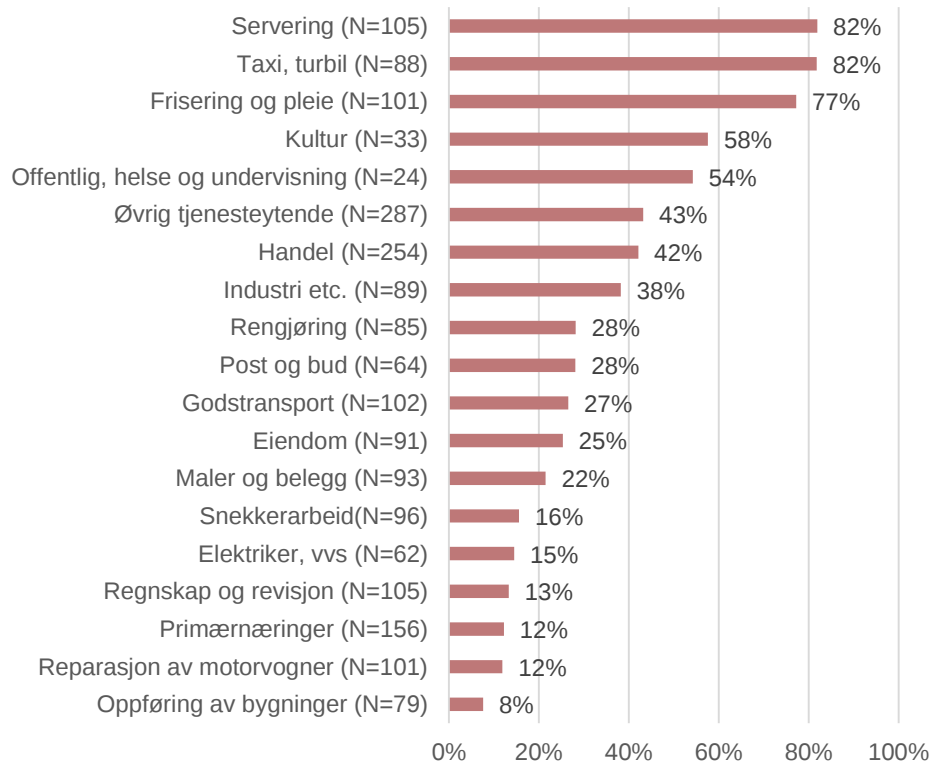
Nesten en tredjedel av virksomhetene er i stor grad påvirket av krisen. Rundt halvparten er i liten grad påvirket.

Av de som er påvirket av krisen, er det hovedsakelig en negativ innvirkning virksomhetene opplever. Over 80 prosent av de som har opplevd stor påvirkning av krisen, har opplevd det som negativt for sin virksomhet.

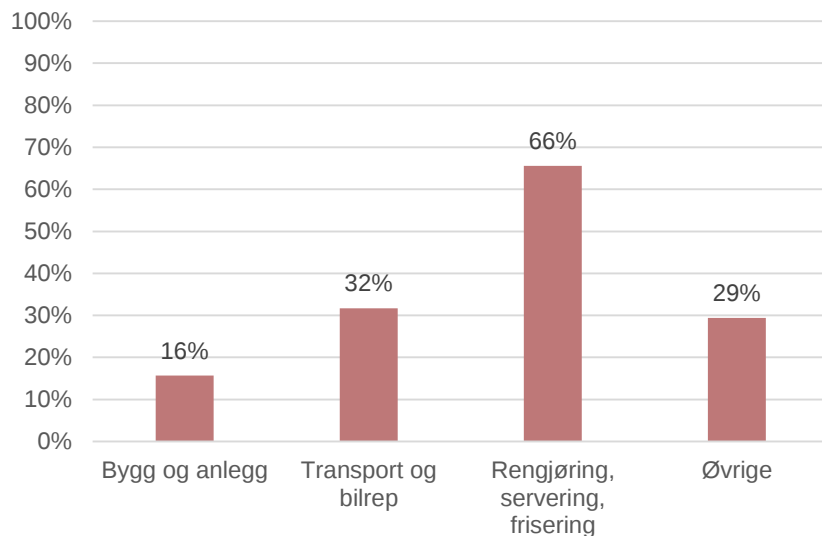
Krisens påvirkning – bransjeoversikt

I hvor stor eller liten grad er din virksomhet påvirket av koronakrisen? Andel svært stor grad + stor grad

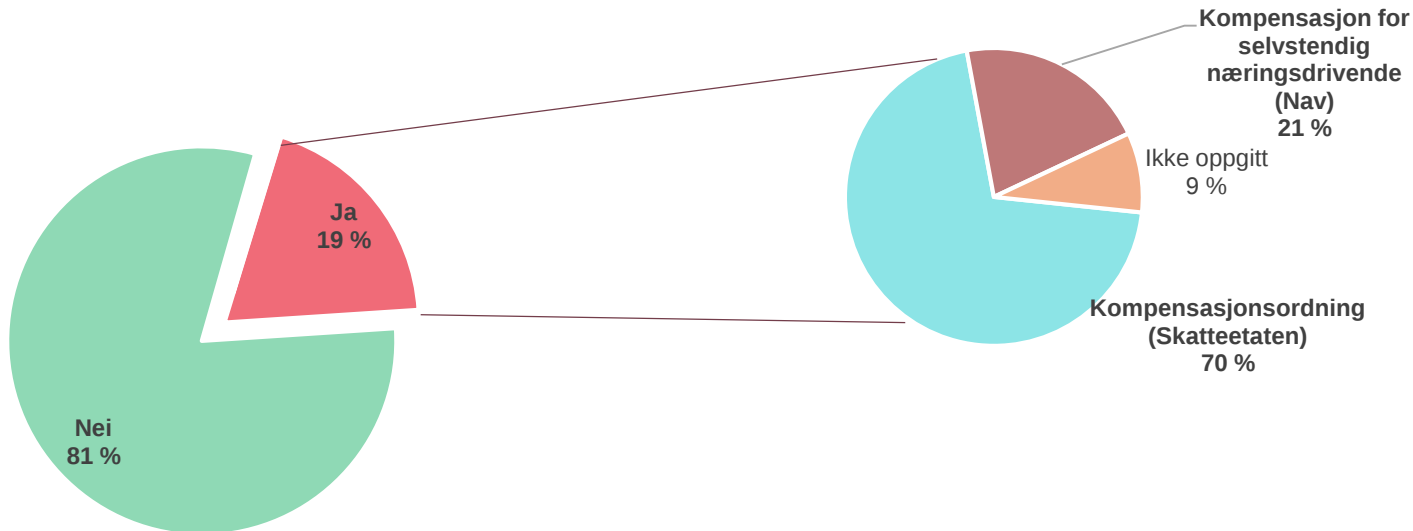
Ikke overraskende er det bransjer med mye kundekontakt som er mest påvirket, som servering, taxi og frisering.

Bygg og anleggsbransjene, bilreparasjon og primærnæringene ser ut til å være lite påvirket.

Kompensasjon

Har virksomheten som følge av den pågående koronakrisen søkt hjelp fra offentlige støtteordninger eller på andre måter kompensert for endret omsetning?

Base: Representativt utvalg (N=1 019)

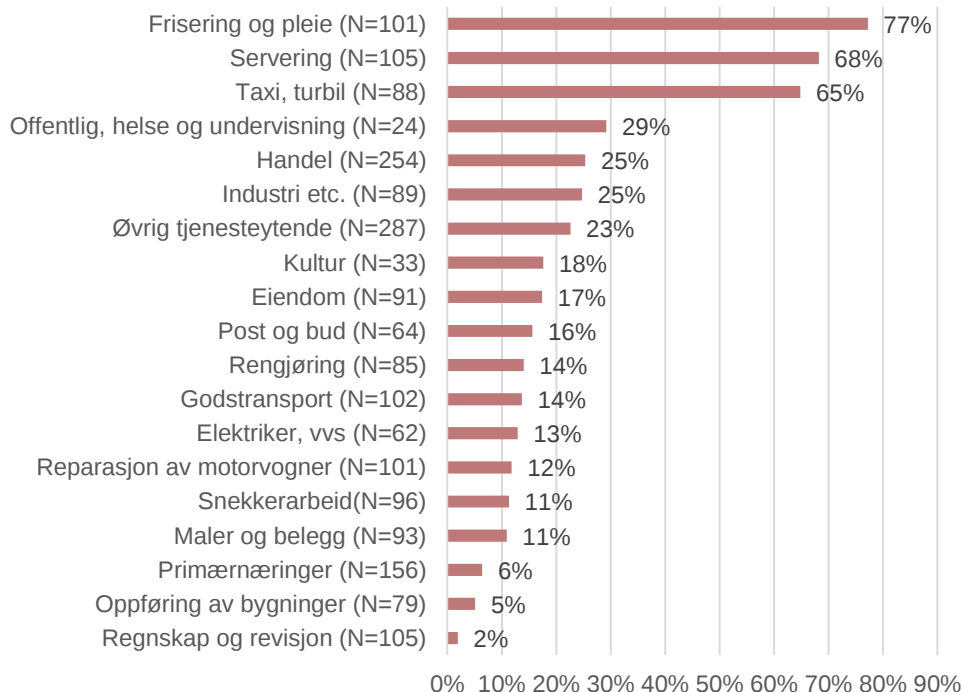
Base: Har kompensert = ja (N = 196)

Behov for kompensasjon

Har virksomheten som følge av den pågående koronakrisen søkt hjelp fra offentlige støtteordninger eller på andre måter kompensert for endret omsetning?

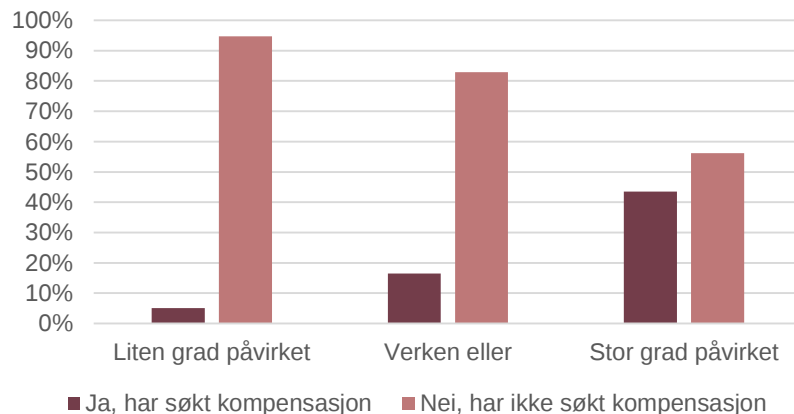
Søkt hjelp eller kompensasjon = ja, fordelt på bransje

Base: Alle (N= 2025)

- Behovet for å kompensere for endret omsetning har tydelig sammenheng med den graden av påvirkning krisen har for virksomheten.
- Behov for å kompensere for endret omsetning er helt klart størst i de samme bransjene som opplever at de i stor grad er påvirket av krisen; frisering, servering og taxi.

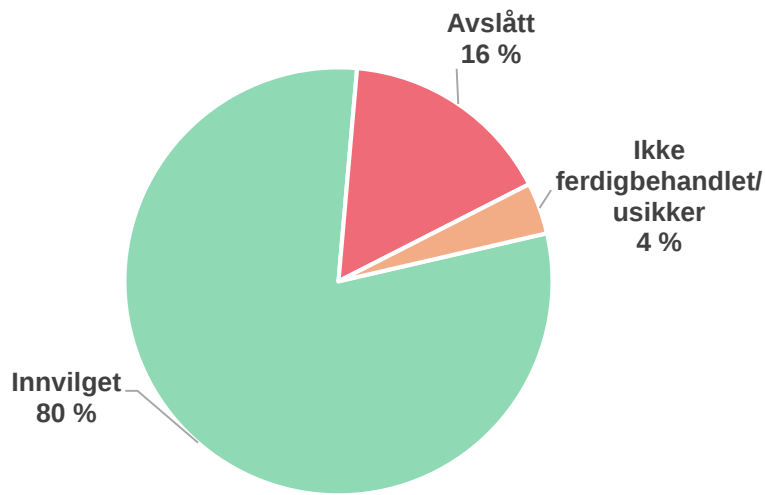
Behov for kompensasjon etter krisens påvirkningsgrad

Base: Representativt utvalg (N=1 019)

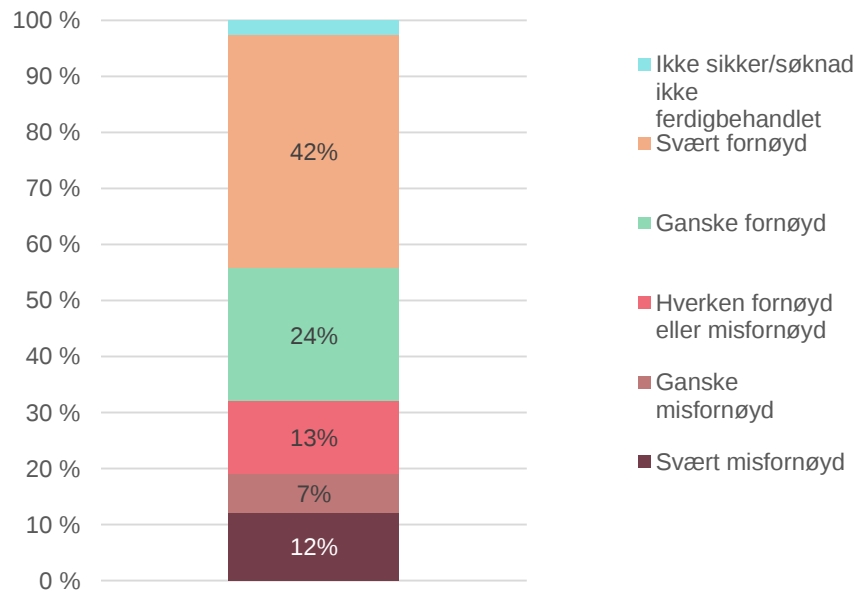
Søknad til det offentlige - resultater

Er din virksomhets søknad innvilget eller avslått?

Base: Rep utvalg, søkt en eller begge ordninger (N = 179)

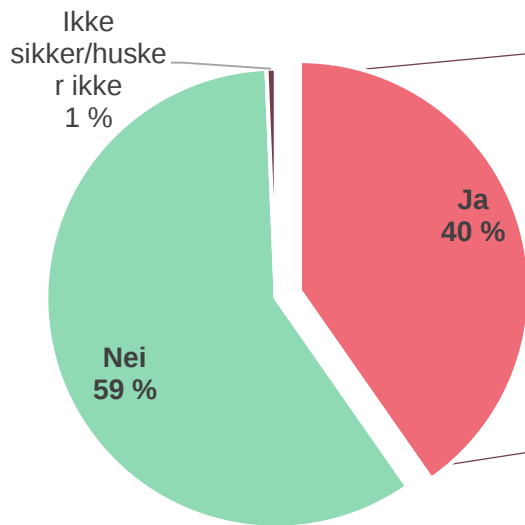
Hvor fornøyd eller misfornøyd er du i alt med det offentliges saksbehandling av din(e) søknad(er)?

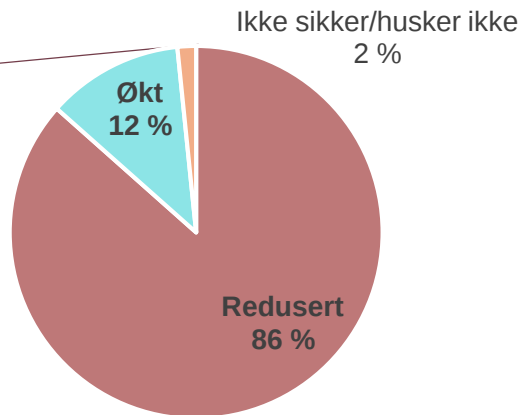
Base: Søkt støtteordning (N = 155)

Endringer i bemanningen – tall ekskludert 0 ansatte

Har virksomheten vært nødt til å endre bemanningen som følge av den pågående koronakrisen?

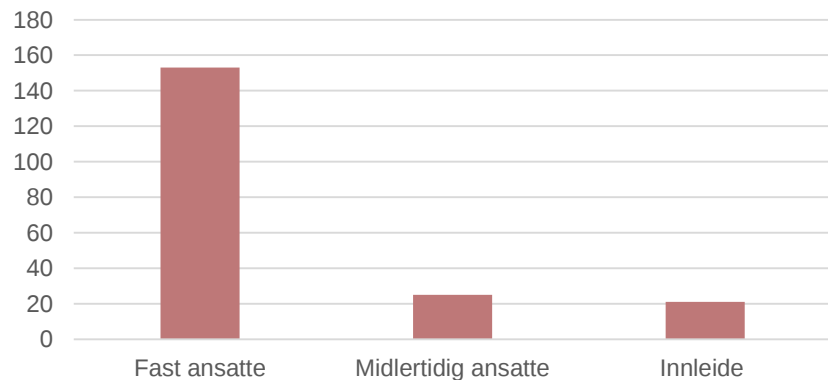

Har virksomheten redusert eller økt bemanningen?

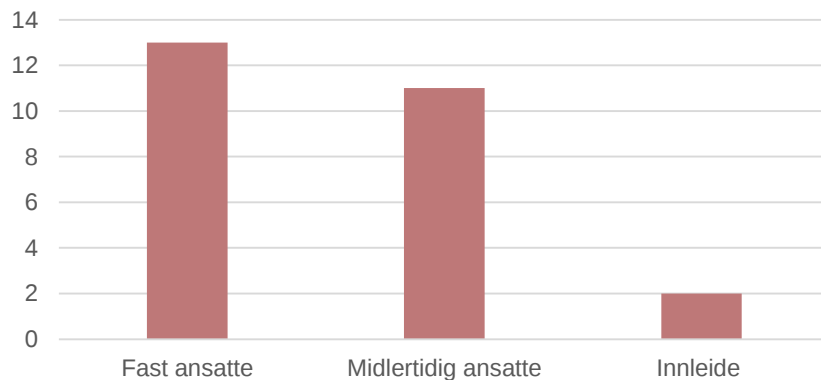
Endringer i bemanningen

Hvilke ansattgrupper har blitt berørt når din bedrift har redusert bemanningen?

Base: Rep utvalg virksomheter med ansatte - endret bemanning = redusert (N = 231)
Obs, flere svar mulig

På hvilken måte har økt bemanning skjedd?

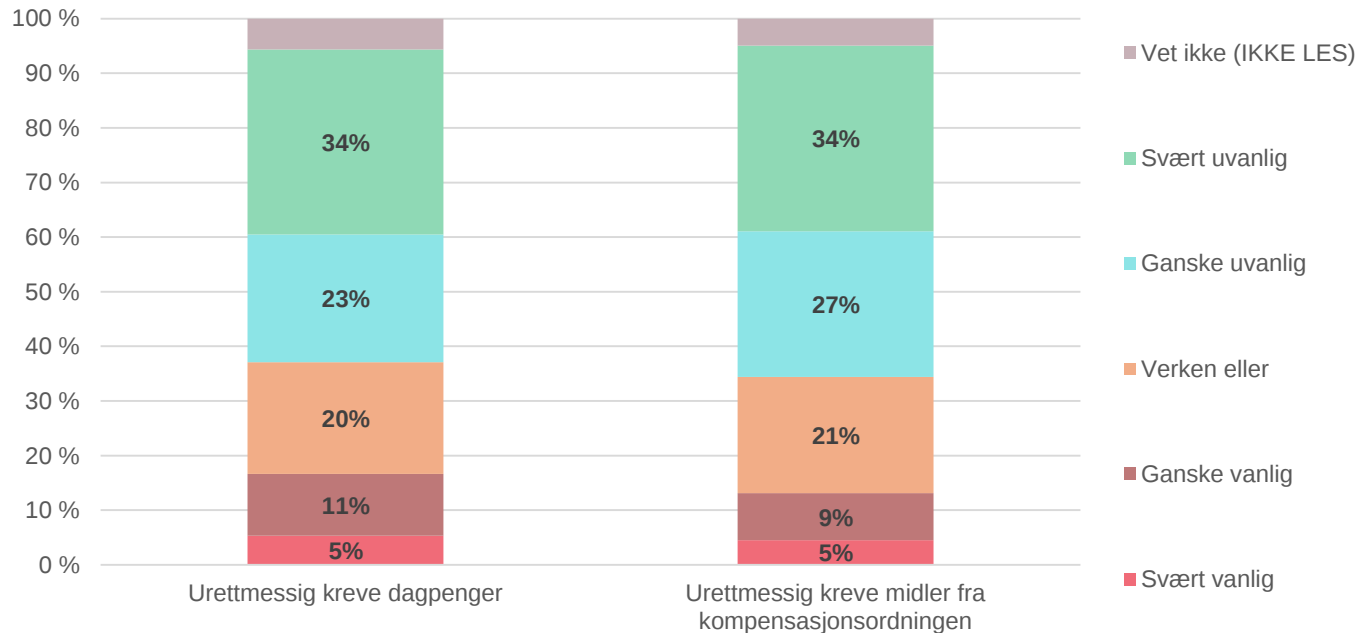

Base: Rep utvalg virksomheter med ansatte - endret bemanning = økt (N = 22)
Obs, flere svar mulig

Oppfatning av regelbrudd/utnyttelse

Hvor vanlig eller uvanlig tror du det er med følgende i egen bransje, som følge av koronakrisen?

- Urettmessig kreve dagpenger ved å utnytte permitteringsreglene
- Urettmessig kreve midler gjennom kompensasjonsordningen

Skatteetaten

Referanser

- **Allingham, M. G. and Sandmo, A. (1972)** "Income Tax Evasion: A Theoretical Analysis", Journal of Public Economics 1: 323-38.
- **Alstadsæter A. and Jacob M. (2013)** "The Effect of Awareness and Incentives on Tax Evasion", CESifo Working Paper Series No. 4369
- **Feld L.P. and Frey B.S. (2003)** "Deterrence and Tax Morale: How Tax Administrations and Taxpayers Interact", OECD Papers Vol. 3 Issue 10
- **Fortin B., Lacroix G. and Villeval M.C. (2007)** "Tax evasion and social interactions", Journal of Public Economics, Vol. 91, No. 11-12; p. 2089-2112.
- **Hasseldine, J., Kaplan S. E. and Fuller L. R. (1994)** "Characteristics of New Zealand tax evaders: A note" Accounting & Finance Vol. 34 Issue 2, 79-93
- **Kopczuk, W. (2006)** Tax Simplification and Tax Compliance: An Economic Perspective. *Bridging the Tax Gap*
<http://www.columbia.edu/~wk2110/bin/epi.pdf>
- **Kornhauser M (2007)** "Normative and Cognitive Aspects of Tax Compliance: Literature Review and Recommendations for the IRS Regarding Individual Taxpayers", National Taxpayer Advocate, II 2007 Annual Report to Congress 138
- **Park C. and Huyn J. K. (2003)** "Examining the determinants of tax compliance by experimental data: a case of Korea", Journal of Policy Modeling Vol. 25, Issue 8:673-684
- **Sandmo (2004)** "The theory of tax evasion: A retrospective view". NHH Discussion Paper 31/04, Nordic Workshop on Tax Policy and Public Economics in Helsinki 2004.
- **Spicer M. W. and Hero R. E. (1985)** "Tax evasion and heuristics. A research note", Journal of Public Economics 26: 263-267
- **Taylor, N. 2001** , Taxpayers Who Complain About Paying Tax: What Differentiates Those Who Complain From Those Who Don't. Centre for Tax System Integrity, The Australian National University. Working Paper No 9. <http://ctsi.anu.edu.au/WP9.pdf>
- **Torgler,B and Frey, B.S. (2007)** "Tax morale and conditional cooperation", Journal of Comparative Economics, Elsevier, 35 (1): 136-159.
- **van Dijke M. and Verboon P. (2010)** "Trust in authorities as a boundary condition to procedural fairness effects on tax compliance", Journal of Economic Psychology 31:80-91

